

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 3Co/60/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8122201818
Dátum vydania rozhodnutia: 16. 08. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Mariana Muránska
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2023:8122201818.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Mariany Muránskej a sudcov JUDr. Gabriely Világiovej a JUDr. Martina Barana v spore žalobcu: C. V., nar. XX.XX.XXXX, bytom O. XX, zastúpený: JUDr. Zuzana Karaffová, advokátka, so sídlom Námestie Slobody 50, Sabinov, proti žalovanému: I. M. - neznámy vlastník, zastúpený: Slovenský pozemkový fond, Búdková cesta 36, Bratislava, o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Prešov z 20.09.2022 č.k. 24C 12/2022-194, jednohlasne takto

rozhodol:

Potvrďuje rozsudok.

Nepriznáva stranám náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie žalobu zamietol a priznal žalovanému voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

2. Vykonaným dokazovaním súd prvej inštancie zistil, že dňa 12.02.1947 bola medzi I. M. ako predávajúcim a S. V. a I. V. uzatvorená kúpna zmluva, predmetom ktorej bol prevod vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam špecifikovaným v žalobe. Dňa 02.08.1953 I. udelil otcovi žalobcu ako svojmu bratovi plnú moc na zastupovanie v súvislosti so správou nehnuteľností. Uviedol, že žalobca sa podanou žalobou domáhal určenia, že nehnuteľnosti nachádzajúce sa v kat. úz. O., zapísané na listoch vlastníctva označených v žalobe, pri ktorých je ako vlastník zapísaný I. M. - neznámy vlastník, patria do dedičstva po jeho otcovi S. V., ktorý zomrel dňa 20.07.1992.

3. Uviedol, že žalovaný v konaní namietal aktívnu legitímáciu žalobcu v zmysle tom, že žalobu mali podať všetci dedičia po S. V., ako aj to, či v časti týkajúcej sa lesných pozemkov mali žalovaného zastupovať Lesy Slovenskej republiky. Ďalej uviedol, že sporné bolo, či právny predchodca žalobcu mal predmetné nehnuteľnosti oprávnené v držbe a či bol dobromyseľný v tom, že mu tieto nehnuteľnosti v danom podiele patria. Súd prvej inštancie uviedol, že naliehavý právny záujem žalobcu na určení vlastníckeho práva je daný, lebo podiel na predmetných nehnuteľnostiach by v prípade úspechu žaloby patril do dedičstva po jeho právnom predchodcovi. K námietke žalovaného, že žalobu mali podať všetci dedičia po právnom predchodcovi žalobcu, súd prvej inštancie uviedol, že s týmto názorom sa nestotožňuje, nakoľko je postačujúce, ak žalobu podá len jeden dedič. V prípade úspechu žaloby sa totiž majetok následne prejedná v dedičskom konaní, čiže podanie žaloby jedným dedičom nebude na ujmu ostatným dedičom, keď navyše z uznesenia Okresného súdu Prešov sp. zn. 26D/1418/2014 vyplynulo, že v dedičskom konaní žalobca zastupoval ostatných dedičov a teda vystupuje v ich prospech aj v tomto konaní. Pokiaľ ide o žiadaný podiel lesných pozemkov, uviedol, že z obsahu listov vlastníctva vyplynulo, že aj v prípade týchto nehnuteľností je ako správca zapísaný Slovenský pozemkový fond, ktorý žalovaného v spore

zastupuje. Súd prvej inštancie ďalej vec právne posúdil podľa § 115 a § 116 zákona č. 141/1950 Zb. a § 460 Občianskeho zákonníka. Zdôraznil, že žalobca sa domáhal, aby súd určil, že predmetné nehnuteľnosti patria do dedičstva po jeho otcovi. Podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán súd posúdil tak, že kúpnopredajná zmluva, ktorá nebola zapísaná do pozemkovej knihy, nemohla byť pre svoju neurčitosť predmetu prevodu platná. Pojem „všetky pozemky titulom dedičstva po otcovi okrem tých, na ktorých má budovy“ je neurčité vymedzenie, na podklade ktorého súd prvej inštancie bez ďalšieho nemôže skúmať rozsah a oprávnenosť držby právneho predchodcu žalobcu. Uviedol, že v spore nebolo preukázané, v akom rozsahu otec žalobcu nehnuteľnosti užíval. Dospel k záveru, že otec žalobcu nemohol nadobudnúť na základe predloženej kúpnej zmluvy vedomosť, že mu pozemky patria, ktoré a v akom rozsahu, resp. ktoré predávajúci I. M. zdedil po svojom otcovi. Uviedol, že časť svojich nárokov žalobca opieral aj o generálnu plnú moc, ktorú I. V. vystavil na otca žalobcu, avšak plná moc sa vzťahovala na zastupovanie splnomocniteľa v súvislosti so správou nehnuteľnosti v jeho vlastníctve a ak aj otec žalobcu tieto pozemky obhospodaroval, resp. z nich odvádzal tzv. kontingent, nemohol sa dobromyseľne domnievať, že je ich vlastníkom, pokiaľ nebola podpísaná kúpna, darovacia, resp. zámenná zmluva. Súd prvej inštancie mal za to, že je nepravdepodobné, aby otec žalobcu spolu so žalobcom reálne užíval a obhospodaroval pozemky - ornú pôdu, trvalé trávnaté pozemky, lesné pozemky a zastavané plochy o výmere desiatok tisíc metrov štvorcových. Z výpisu z pozemkovej knihy navyše vyplýva, že v roku 1947 v kat. úz. O. vlastnil pozemky aj maloletý I. M., odlišný od žalovaného, teda nie je možné stotožniť, či tzv. neznámy vlastník označený menom I. M. je na všetkých listoch vlastníctva tou istou osobou, keďže dátum narodenia sa tam neuvádza. Hodnotiac predmetnú vec z hľadiska opísaných skutkových zistení, i platnej právnej úpravy, súd prvej inštancie dospel k záveru, že žaloba dôvodná nie je. O trovách konania strán rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP.

4. Proti tomuto rozsudku podal včas odvolanie žalobca, ktorý navrhol, aby odvolací súd rozsudok zrušil a vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, alternatívne navrhol, aby odvolací súd rozsudok zmenil a žalobe vyhovel. Uviedol, že žalobou sa domáhal, aby súd určil, že nehnuteľnosti, resp. podiely na nehnuteľnostiach, patria do dedičstva po jeho nebohom otcovi S. V.. Má za to, že v roku 1947 na základe kúpnej zmluvy došlo k predaju predmetných nehnuteľností vo vlastníctve I.a M.a do vlastníctva jeho otca S. V. a jeho brata I.a V., avšak nedošlo k zápisu do pozemkovej knihy, a tak je I. M. vedený naďalej ako podielový spoluvlastník predmetných nehnuteľností. Vzhľadom k tomu, že aj brat jeho otca I. V. odišiel do A. a nikdy sa už nevrátil na územie SR, poveril jeho otca S. V. spravovaním jeho majetku na základe generálnej plnej moci z 02.08.1953. Najneskôr od toho času jeho otec užíval a staral sa o nehnuteľnosti, a to nepretržite, minimálne od roku 1948 do smrti ich nerušene držal a dobromyseľne užíval ako vlastné v dobrej viere, že na základe týchto skutkových tvrdení sú v jeho vlastníctve. Aj v obci bol považovaný za vlastníka týchto parciel, nikto nemal výhrady ani námietky proti jeho vlastníctvu. Kúpne zmluvy a ostatné dôkazy súdu prvej inštancie predložil. Zároveň na pojednávaní 20.09.2022 uviedol, že má vedomosť o tom, že jeho otec, resp. jeho rodina boli vlastníkami, či obhospodarovali 11 ha a 33 árov poľnohospodárskej pôdy a 6 ha a 50 árov ornej pôdy, pričom v dedičskom konaní po otcovi S. V. sa prejednávalo dedičstvo, kde ako dedičia zdedili len zlomok a nie reálnu výmeru, ktorú ich otec skutočne vlastní. O týchto skutočnostiach má dôkazy, ktoré súdu predloží, avšak súd prvej inštancie ďalšie návrhy na doplnenie dokazovania zamietol. Má za to, že svoje prostriedky obrany a útoku predložil riadne a včas, aj tak súd prvej inštancie na ne neprihliadal. Zdôrazňuje, že sa domáha, že do dedičstva po jeho otcovi patria len podiely na parcelách, ktoré sú momentálne evidované na I.a M.a, pričom I. M. za svojho života kúpnu zmluvou previedol tieto podiely a pozemky na jeho otca a brata. Na základe predmetnej kúpnopredajnej zmluvy už súd rozhodol, a to v roku 1990, kedy sa ešte jeho otec domáhal, že je vlastníkom spornej parcely, pričom tejto žalobe bolo vyhovené. Nesúhlasí ani s rozhodnutím o trovách konania, keďže žalovaný je nežijúci neznámy vlastník, domnieva sa, že trovy žalovanému nevznikli a nebol dôvod na ich priznanie. Na základe týchto dôvodov navrhol žalobca podanému odvolaniu vyhovieť.

5. Žalovaný sa k podanému odvolaniu nevyjadril.

6. Odvolací súd preskúmal napadnutý rozsudok spolu s konaním, ktoré jeho vydaniu predchádzalo v zmysle zásad vyjadrených v § 379 a nasl. zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku, ďalej len CSP. Vec prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 385 CSP) a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu dôvodné nie je.

7. Podanou žalobou sa žalobca domáha určenia, že nehnuteľnosti zapísané ako vlastníctvo, resp. spoluvlastníctvo žalovaného na LV č. XXX, XXX, XXX, XXX, XXX, XXX, XXX, XXX, XXX, XXX, XXX,

XXX, XXX a XX v kat. úz. O., patria do dedičstva po jeho otcovi S. V..

8. Právny predchodca žalobcu S. V. zomrel dňa XX.XX.XXXX, pôvodné dedičské konanie po tomto poručiteľovi bolo vedené na Okresnom súde Prešov sp. zn. 26D 1418/2014 a z obsahu uznesenia Okresného súdu Prešov zo 16.02.2016 č.k. 26D 1418/2014 je zrejmé, že jeho dedičmi okrem žalobcu sú S. P., rod. V.ová, rodená XX.XX.XXXX, E. V., nar. XX.XX.XXXX, P. Y., rodená V.ová, nar. XX.XX.XXXX, Mgr. C. I., rod. V.ová, nar. XX.XX.XXXX a C. B., rod. V.ová, nar. XX.XX.XXXX.

9. Zástupca žalovaného už vo vyjadrení k žalobe (č.l. 34) namietal okrem iného skutočnosť, že súd prvej inštancie sa musí vypoariadať s podmienkami vecnej legitímácie v spore, keďže podľa platnej judikatúry v súdnom konaní o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiteľovi, musia byť stranami sporu všetci do úvahy prichádzajúci dedičia. Túto námietku uviedol aj na pojednávaní konanom dňa 20.09.2022.

10. Je ďalej zrejmé, že prvoinštančný súd sa v preskúvanom rozhodnutí zaoberal zástupcom žalovaného uplatnenou námietkou nedostatočnej vecnej legitímácie strán v spore, avšak posúdil ju právne nesprávne a neobstojí jeho právny záver o dostatočnej aktívnej legitímácii žalobcu.

11. Odvolací súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že v spore o určenie, že tá-ktorá vec (právo) patrí do dedičstva po poručiteľovi, musia byť účastníkmi (stranami sporu) všetci dedičia poručiteľa. Odvolací súd tu vychádza z názoru, že až do vypoariadania dedičstva sú ohľadom takejto veci všetci dedičia považovaní za vlastníkov tejto veci (celého majetku patriaceho do dedičstva), pričom ich dedičský podiel vyjadruje mieru, akou sa podieľajú na právach a povinnostiach voči iným osobám a preto majú postavenie tzv. nerozlučných spoločníkov (v súčasnosti nútené procesné spoločenstvo - § 78 CSP). To platí aj v prípade, ak poručiteľ zanechal viac dedičov a ak nebolo dedičstvo medzi nimi ohľadne vecí, o ktoré ide v civilnom sporovom konaní, vedenom s inou osobou ako dedičom (ktorá nie je poručiteľovým dedičom) vypoariadané. Za stavu, že v pôvodnom dedičskom konaní nebol tento majetok známy (nebol predmetom dedičstva) a nebol v konaní o dedičstvo prejednaný, sú až do vypoariadania dedičstva ohľadom tejto veci všetci dedičia považovaní za vlastníkov tejto veci.

12. V danej veci preto nebolo podstatné, či spor bol / nebol vyvolaný samotným dedičským konaním, ale podstatné bolo, že až do vypoariadania dedičstva ohľadom týchto nehnuteľností treba všetkých dedičov považovať za vlastníkov týchto vecí a teda títo musia mať v konaní postavenie nerozlučných spoločníkov. Ak sa totiž dedičia voči tretej osobe domáhajú určenia, že vec patrí do dedičstva, nedomáhajú sa svojho práva „z dedičstva“, ale „k dedičstvu“, t.j. riešenia otázky okruhu dedičstva. Takýto rozsudok by potom nemal žiadny význam, ak by takéto určenie bolo vykonané len medzi jedným z dedičov a treťou osobou, pretože by sa určovali práva s dopadom aj na iné osoby bez toho, že by rozsudok voči týmto osobám bol účinný (§ 228 CSP). Nakoľko predmetom konania o určenie, že vec patrí do dedičstva, je celá vec (resp. spoluvlastnícky podiel na veci) a keďže až do rozhodnutia o dedičstve treba za vlastníkov veci (§ 460 Občianskeho zákonníka) považovať všetkých do úvahy pripadajúcich dedičov (a teda nemožno žalovať o určenie, že do dedičstva po poručiteľovi patrí iba dedičský podiel žalobcu v takejto veci, keďže ho v danom štádiu nemožno vymedziť), musia všetci dedičia v konaní o určenie, že vec patrí do dedičstva, vystupovať v postavení nútených procesných spoločníkov (§ 78 CSP).

13. Z rozhodovacej praxe odvolacieho súdu v otázke vymedzenia okruhu strán sporu v konaní o určenie, že vec patrí do dedičstva po poručiteľovi, možno teda považovať za ustálený záver, že až do vypoariadania dedičstva ohľadom tejto veci sú všetci dedičia považovaní za jej vlastníkov, pričom v danom určovacom spore títo majú postavenie tzv. nútených procesných spoločníkov. Konania o takejto žalobe sa tak musia zúčastniť (ako žalobcovia alebo ako žalovaní) všetci dedičia, inak je daný nedostatok vecnej legitímácie.

14. Na základe vyššie uvedeného, dovolací súd považuje judikáty R 49/82 a R 65/2003 a rozhodnutia sp. zn. 3Cdo 178/2006, 3Cdo 222/2010, 3Cdo 197/2010, 4Cdo 120/2009, 2Cdo 45/2008 a 8Cdo 28/2019 za rozhodnutia, ktoré predstavujú ustálenú prax v riešení otázky okruhu sporových strán v spore o určenie, že vec patrí do dedičstva, od ktorej sa navyše odvolací súd neodklonil. Preto nebol splnený predpoklad prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP, t.j. že by rozhodnutie odvolacieho

súdu záviselo od vyriešenie právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 8Cdo 94/2018).

15. V spore o určenie predmetu dedičstva sú dedičia v čase smrti poručiteľa oprávnení voči iným osobám spoločne a nerozdielne, majú teda postavenie tzv. nerozlučných spoločníkov. Účastníkmi konania musia byť všetci do úvahy prichádzajúci dedičia, pretože rozhodnutie v danej veci sa vzťahuje na každého z nich (uznesenie Ústavného súdu SR z 05.11.2019 sp. zn. III. ÚS 93/2019).

16. Vzhľadom na vyššie uvedené závery tak bolo dôvodné žalobu zamietnuť vzhľadom na nedostatočnú vecnú legitímáciu strán v konaní, rozhodnutie o zamietnutí žaloby z tohto dôvodu je vecne správne a odvolací súd ho potvrdil postupom podľa § 387 CSP. Je potrebné zdôrazniť, že s ohľadom na výsledok sporu súd prvej inštancie správne rozhodol aj o náhrade trov konania v zmysle predpokladov § 255 ods. 1 CSP.

17. O trovách tohto odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP. Žalobca vzhľadom na výsledok odvolacieho konania nemá právo na náhradu trov a žalovanému trov tohto štádia konania nevznikli.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 odsek 1 CSP).

Dovolateľ má právo zvoliť si advokáta a možnosť obrátiť sa na Centrum právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP).

Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva (§ 125 ods. 2 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods. 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).